Provincie Noord-Holland

Gedeputeerde Staten

Aan alle colleges van gemeenten in Noord-Holland

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143
Houtplein 33
2012 DE Haarlem

Verzenddatum	29 OKT. 2026
Ons kenmerk	WBL20261028KV1
Uw kenmerk	
Uw contactpersoon	K. Vervaart BEL/WBL
Telefoonnummer	+31235143731
E-mailadres	vervaartk@noord-holland.nl

Betreft **Stikstofaanpak Noord-Holland**

Geacht college,

De beperkte ruimte voor natuurvergunningverlening raakt opgaven waar gemeenten dagelijks aan werken: woningbouw, bereikbaarheid, verduurzaming, economische ontwikkeling, landbouw en natuur. De stikstofproblematiek zorgt voor onzekerheid over de voortgang van ambities, plannen en projecten. Ook de recente impactanalyse naar stikstof en netcongestie laat zien dat beide knelpunten de ruimte voor deze opgaven structureel beperken, niet alleen vertragen. Ook waar vergunningverlening weer mogelijk wordt, blijft netcapaciteit voor veel projecten een beperkende factor.[1] Het vraagt om samenhangende keuzes en goede afstemming tussen overheden en gebiedspartners.

Het kabinet presenteerde op 26 juni 2026 het maatregelenpakket *Weer ruimte voor boer, natuur en bouw*. Dit pakket verbindt stikstofvermindering, natuurherstel en het weer mogelijk maken van vergunningverlening. De landelijke maatregelen bieden belangrijke kaders en instrumenten, maar creëren niet direct overal ruimte voor vergunningverlening.

Wij nemen daarom regie met het *Programma Natuurherstel en Stikstofvermindering*. Daarmee werken wij per gebied aan geborgd natuurherstel, geborgde stikstofvermindering en het mogelijk maken van vergunningverlening. Gemeenten zijn hierbij belangrijke partners. Met deze brief informeren wij u over wat deze aanpak voor gemeenten betekent, welke stappen de provincie en het Rijk zetten en hoe wij gemeenten bij de verdere uitwerking betrekken.

Ook nodigen wij u uit voor een bestuurlijke bijeenkomst op vrijdag 27 november 2026 van 14.00 tot 16.00 uur. Daar bespreken wij de stand van de aanpak, de gevolgen voor gemeentelijke opgaven en de samenwerking in de volgende fase.

[1] https://www.noord-holland.nl/Actueel/Archief/2026/Augustus/Noord_Holland_loopt_tegen_grenzen_aan_door_stikstof_en_netcongestied-Holland loopt tegen grenzen aan door stikstof en...

Wij bouwen voort op bestaande samenwerking

De uitwerking van de stikstofaanpak sluit aan op de bestaande samenwerking in Noord-Holland. Wij beginnen dus niet opnieuw. Een belangrijke basis is de overeenkomst die LTO Noord, Hollands Agrarisch Jongeren Kontakt (HAJK), BIO-NH en de provincie op 14 juli 2025 sloten. Daarin spraken de partijen af om uiterlijk in 2035 een gegarandeerde generieke stikstofreductie van 30 procent te realiseren. Het Programma Natuurherstel en Stikstofvermindering bouwt voort op deze gezamenlijke inzet, het Programma Landelijk Gebied, de Omgevingsvisie en lopende gebiedsprocessen. In gemeenten waar al een gebiedsproces loopt, wordt de stikstofaanpak zo veel als mogelijk verbonden aan het bestaande gebiedsproces. Gemeenten zijn daar nauw en actief bij betrokken en hebben daarin waardevolle kennis ingebracht over lokale opgaven, ruimtelijke plannen, ontwikkellocaties en de uitvoering in de praktijk.

De komende maanden ligt onze nadruk op het afronden en vaststellen van het ontwerp van het Programma Natuurherstel en Stikstofvermindering. In deze fase benutten wij de kennis en informatie die gemeenten al hebben. Na deze fase volgt de verdere gebiedsgerichte uitwerking. Dan betrekken wij gemeenten nadrukkelijker bij de lokale invulling, de benodigde maatregelen en de gevolgen voor ruimtelijke opgaven en gebiedsprocessen.

Ook werken wij samen met de waterschappen, landbouworganisaties, natuurorganisaties, terreinbeheerders, drinkwaterbedrijven, ondernemers en andere maatschappelijke partners. Deze samenwerking is nodig om maatregelen uitvoerbaar te maken en aan te laten sluiten bij wat per gebied nodig is. Gemeenten spelen hierbij een belangrijke rol door hun lokale kennis en betrokkenheid bij gebiedsprocessen. Daarbij maken we waar mogelijk gebruik van bestaande overlegstructuren, bestuurlijke overleggen en gebiedsprocessen om kennis, uitvoerbaarheid en draagvlak te toetsen.

Zo is de Regietafel Natuurherstel & vergunningverlening stikstof een bestaand breed bestuurlijk overleg over natuurherstel, stikstof en de uitvoering in het landelijk gebied. Gemeente Zaanstad neemt hierin namens de Noord-Hollandse gemeenten deel. Ook de drie waterschappen en Rijkswaterstaat zijn vertegenwoordigd, naast partijen uit de landbouw, natuur, drinkwater, recreatie en mobiliteit, bedrijfsleven en Schiphol. De Regietafel vervangt niet de directe betrokkenheid van gemeenten. Gemeenten blijven nodig bij de uitwerking van maatregelen en de ruimtelijke gevolgen daarvan in hun eigen gebied.

Daarnaast was de provincie Noord-Holland gastheer van de regiobijeenkomst die het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN) op 15 september 2026 organiseerde voor Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland. Beleidsmedewerkers van provincies, gemeenten en waterschappen bespraken daar de landelijke koers en de verdere uitwerking voor regio West.

Op 9 oktober 2026 heeft de provincie met landbouworganisaties en natuurorganisaties gezamenlijke uitgangspunten voor verdere samenwerking op het stikstofdossier ondertekend. Daarmee leggen wij een basis om natuurherstel, stikstofvermindering en perspectief voor het landelijk gebied in samenhang uit te werken om zo vergunningverlening mogelijk te maken.

Wat betekent de stikstofaanpak voor vergunningverlening?

Sinds de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 18 december 2024 zijn de mogelijkheden voor natuurvergunningverlening sterk beperkt. Bij iedere aanvraag blijft

een beoordeling nodig van de effecten op de relevante Natura 2000-gebieden. De mogelijkheden verschillen per project en per gebied. Zij hangen onder meer af van de toestand van de natuur, de stikstofbelasting en andere drukfactoren.

Initiatiefnemers kunnen een vergunningsaanvraag indienen als zij kunnen onderbouwen dat hun project geen significante gevolgen heeft voor relevante Natura 2000-gebieden. Ook een passende beoordeling kan leiden tot vergunningverlening, als daaruit met zekerheid blijkt dat het project de natuurlijke kenmerken van die gebieden niet aantast of significante gevolgen zijn uit te sluiten. In andere gevallen is vergunningverlening op dit moment alleen mogelijk als aan strenge wettelijke voorwaarden is voldaan: er zijn geen alternatieven, er is sprake van een dwingende reden van groot openbaar belang en de benodigde compensatie is geregeld (ADC-toets). De Omgevingsdienst Noord-Holland Noord beoordeelt aanvragen namens de provincie binnen het geldende juridische kader en op basis van de specifieke situatie van het project en de betrokken Natura 2000-gebieden.

Voor gemeenten betekent het gepresenteerde Rijksmaatregelenpakket niet dat er een vaste datum is waarop alle projecten weer dezelfde mogelijkheden krijgen. Met het programma Natuurherstel en Stikstofvermindering neemt de provincie de regie en werkt aan het per gebied weer mogelijk maken van vergunningverlening. Daarbij bouwt de provincie voort op bestaande samenwerking in de gebieden en werkt zij samen met betrokken partijen voor natuur, landbouw en water.

Hiervoor is het noodzakelijk dat wij de ecologische situatie, stikstofbelasting en andere drukfactoren in beeld brengen. Daarna bepalen wij welke maatregelen nodig zijn voor natuurherstel, stikstofvermindering en vergunningverlening. Ook werken wij uit hoe maatregelen worden uitgevoerd, gefinancierd, juridisch geborgd en gevolgd. Monitoring laat zien of maatregelen het beoogde effect hebben en waar bijsturing nodig is. Zo onderbouwen en borgen wij dat natuurverslechtering wordt voorkomen of beëindigd en dat behoud en herstel van natuur in zicht blijft en kan worden behaald.

Als hieraan is voldaan, wordt vergunningverlening met salderen als eerste weer mogelijk. Reguliere vergunningverlening zonder salderen vraagt een verdergaande onderbouwing en zal daarom niet op hetzelfde moment voor alle gebieden mogelijk zijn. Meer informatie over onze inzet voor natuurherstel, stikstofvermindering en vergunningverlening vindt u in de bijlage van deze brief en op de webpagina van de provincie[2] of de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord[3].

Ruimte voor gebiedseigen oplossingen

Naast generieke maatregelen, zijn er ook gebiedsspecifieke maatregelen voor natuurherstel en stikstofvermindering. Noord-Holland heeft al beleid voor een eigen, gebiedsgerichte en gelaagde indeling rond stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden. De provincie onderscheidt stikstofzones van in beginsel 250 meter rond stikstofgevoelige habitats (leefgebieden van beschermde planten en dieren) en overgangszones van 500 meter rond stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden. De stikstofzones richten zich op maatregelen die rechtstreeks bijdragen aan minder stikstofneerslag op kwetsbare natuur. De afstand van 250 meter sluit aan bij onderzoek waaruit blijkt dat een groot deel van de stikstofneerslag vanuit lokale bronnen binnen deze afstand neerslaat.

In de overgangszones staat de overgang tussen natuur en landbouw centraal. Hier werken wij samen met grondeigenaren, gemeenten en andere gebiedspartners aan maatregelen zoals agrarisch

[2] www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Stikstof/Stikstofaanpak
[3] https://www.odnhn.nl/informatie-over/natuur/

natuurbeheer, emissiearme bedrijfsvoering, hydrologische maatregelen en groenblauwe dooradering. De overgangszones geven richting aan de gezamenlijke gebiedsaanpak, zij zijn geen planologisch of dwingend instrument.

Het Rijk werkt aan landelijke regels voor zonering en stikstofvermindering. Het Rijk gaat daarbij uit van zones van 500 meter rond 11 Noord-Hollandse stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden en van 1.000 meter rond het gebied Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld en Twiske (IVOT). De exacte uitwerking van deze regels volgt in de Rijksinstructieregels. Het Rijk biedt ruimte voor gebiedseigen oplossingen, als deze aantoonbaar ten minste een gelijkwaardig resultaat opleveren voor natuurherstel en stikstofvermindering. Daarbij zijn onder meer doelbereik, uitvoerbaarheid, juridische borging en draagvlak van belang.

Binnen de Rijksvoorwaarden wil Noord-Holland de ruimte optimaal benutten voor gebiedseigen oplossingen, samen met gemeenten en gebiedspartners. Ruimte voor maatregelen die passen bij de kenmerken en opgaven van ieder gebied.

Een voorbeeld van gebiedsgerichte werkwijze is het gebiedsaanbod Groene Hart Plus dat Noord-Holland samen met Utrecht, Zuid-Holland en regionale partners heeft opgesteld. Het aanbod bouwt voort op bestaande gebiedsprocessen en bevat maatregelen voor stikstofvermindering en natuurherstel voor de korte termijn. De gemeente Ouder-Amstel was hierbij betrokken als vertegenwoordiger van de Noord-Hollandse gemeenten.

Vervolg en planning

Op vrijdag 27 november 2026 van 14.00 tot 16.00 uur bespreken wij met de bestuurders van de Noord-Hollandse gemeenten de stand van de stikstofaanpak, de gevolgen voor gemeentelijke opgaven en de gewenste samenwerking in de volgende fase. Aanmelden kan via de QR-code onderaan deze brief of met de link in de voetnoot[4]. Een week voor 27 november ontvangt u een nadere toelichting op het programma en de informatie die voor de bijeenkomst relevant is. Mede op basis van de uitkomsten van deze bijeenkomst bepalen we hoe de verdere bestuurlijke en ambtelijke afstemming wordt ingericht. Daarbij sluiten wij zo veel mogelijk aan bij bestaande overleggen en gebiedsprocessen.

Tot eind 2026 werkt de provincie de gebiedsanalyses, maatregelen, monitoring en juridische borging verder uit. Dit leidt begin 2027 tot een ontwerp van het Programma Natuurherstel en Stikstofvermindering. Tijdens de terinzagelegging organiseren we gebiedsgesprekken, onder meer met gemeenten, over lokale toepassing, fasering en uitvoering.

Het Rijk werkt in 2027 toe naar instructieregels voor zonering en verdere juridische borging van de aanpak. Provincies kunnen uiterlijk op 1 januari 2028 binnen de Rijksvoorwaarden gebiedseigen alternatieven voor de zoneringsaanpak uitwerken en onderbouwen.

[4] https://formulieren.noord-holland.nl/pnh/aanmeldformulier_bestuurlijke_bijeenkomst_gemeenten

De stikstofopgave vraagt om tempo én zorgvuldigheid. De provincie blijft gemeenten betrekken bij de verdere uitwerking en informeert u over belangrijke landelijke en provinciale stappen. Zo werken wij gezamenlijk aan natuurherstel en aan ruimte voor maatschappelijke opgaven.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

Provinciesecretaris
M.J.H. van Kuijk

voorzitter i.o.
J.C.J. Beemsterboer

Scan de QR-code om u aan te melden voor de bijeenkomst 27 november

Bijlage - Toelichting op de Noord-Hollandse stikstofaanpak

1. Aanleiding en doel

De stikstofopgave raakt natuur, landbouw, woningbouw, bereikbaarheid, verduurzaming en economische ontwikkeling. De beperkte ruimte voor natuurvergunningverlening leidt tot onzekerheid over de voortgang van plannen en projecten. Tegelijk is herstel van kwetsbare natuur nodig. Noord-Holland werkt daarom aan een samenhangende aanpak voor natuurherstel, stikstofvermindering en het per gebied weer mogelijk maken van vergunningverlening. De provincie verbindt daarbij de gebiedsgerichte uitvoering met provinciale doelen en landelijke kaders.

Het doel is tweeledig. We werken aan duurzaam herstel van stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden. Tegelijk leggen we daarmee de basis voor juridisch houdbare vergunningverlening, waardoor dat per gebied mogelijk wordt.

2. De Noord-Hollandse aanpak

De provincie werkt aan het Programma Natuurherstel en Stikstofvermindering. Dit programma brengt natuurherstel, stikstofvermindering en vergunningverlening samen. De aanpak rust op drie samenhangende pijlers:

1. **Generieke stikstofvermindering:** Maatregelen die de stikstofuitstoot in onder meer landbouw, industrie en mobiliteit terugdringen.
2. **Gebiedsgerichte stikstofvermindering:** Maatregelen die aansluiten bij de specifieke kenmerken, drukfactoren en opgaven van gebieden rond stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden.
3. **Geborgd natuurherstel:** Maatregelen voor herstel en verbetering van natuur, hydrologie, waterkwaliteit en beheer. De provincie werkt deze maatregelen uit met duidelijke doelen, uitvoering, financiering, monitoring en juridische borging.

De provincie werkt met tussendoelen, monitoring en bijsturing. Zo wordt zichtbaar of maatregelen voldoende bijdragen aan het voorkomen of beëindigen van natuurverslechtering en aan duurzaam natuurherstel.

3. Uitwerking per Natura 2000-gebied

Voor elk van de twaalf stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden in Noord-Holland werkt de provincie aan een gebiedsanalyse en een gebiedsplan. Daarin komen maatregelen voor natuur, hydrologie, waterkwaliteit, duurzaam beheer, invasieve exoten en lokale stikstofvermindering samen.

Per gebied brengt de provincie de ecologische situatie, de stikstofbelasting en andere drukfactoren in beeld. Vervolgens werkt de provincie uit:

- welke maatregelen nodig zijn,
- welk resultaat die maatregelen naar verwachting opleveren,
- hoe de maatregelen worden uitgevoerd en gefinancierd,
- hoe de maatregelen juridisch worden geborgd,
- hoe de voortgang en effecten worden gevolgd.

De gebiedsanalyses en -plannen moeten onderbouwen dat het maatregelenpakket natuurverslechtering voorkomt of beëindigt en behoud en herstel van natuur in zicht blijft en kan worden behaald. Als dat onvoldoende het geval is, scherpt de provincie maatregelen, borging of de inzet van instrumenten aan.

4. De weg naar vergunningverlening

Bij iedere aanvraag voor een natuurvergunning is een beoordeling nodig van de effecten op de relevante Natura 2000-gebieden. De mogelijkheden verschillen per project en per gebied.

De eerste stap is dat natuurverslechtering waar nodig wordt voorkomen of beëindigd. De provincie werkt daarvoor per gebied maatregelen uit die uitvoerbaar, financieel gedekt en juridisch geborgd zijn én vergunningverlening – in eerste instantie met intern of extern salderen – mogelijk maken.

Bij intern salderen vermindert een initiatiefnemer de stikstofdepositie door bestaande activiteiten binnen hetzelfde project of op dezelfde locatie te wijzigen of te beëindigen. Bij extern salderen wordt stikstofruimte betrokken van een andere activiteit die geheel of gedeeltelijk en juridisch geborgd stopt. Salderen kan alleen als vooraf goed is onderbouwd dat de natuur in de betrokken Natura 2000-gebieden niet achteruit zal gaan. De afname van stikstof moet daadwerkelijk en blijvend plaatsvinden. Ook moet vaststaan dat de resterende stikstofuitstoot bij salderen geen onderdeel is van het maatregelenpakket om verdere schade aan verslechtering tegen te gaan of zicht te houden op natuurherstel. Dit vraagt een onderbouwing dat natuurverslechtering wordt voorkomen of beëindigd en dat perspectief bestaat op het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen. De gebiedsanalyses en het maatregelenpakket in het Programma Natuurherstel en Stikstofvermindering moeten de benodigde onderbouwing leveren voor het weer vergunnen met intern en extern salderen.

Reguliere vergunningverlening (met een toename van effecten en zonder salderen of andere mitigerende maatregelen) vraagt een verdergaande onderbouwing. Daarvoor moet de staat van instandhouding van de Natura 2000-gebieden weer zodanig op orde zijn dat niet (vrijwel) elke toename meer tot significante gevolgen kan leiden. Daarom komt die mogelijkheid niet overal op hetzelfde moment beschikbaar.

Het Rijk werkt daarnaast aan een juridisch houdbare en wetenschappelijk onderbouwde rekenkundige ondergrens. Het kabinet wil deze uiterlijk in het vierde kwartaal van 2027 invoeren. Activiteiten met een stikstofdepositiebijdrage onder die grens kunnen dan zonder natuurvergunning worden uitgevoerd.

5. Relatie met de Rijksaanpak

Het kabinet presenteerde op 26 juni 2026 het maatregelenpakket Weer ruimte voor boer, natuur en bouw. Dit pakket richt zich op stikstofvermindering, perspectief voor de landbouw, maatregelen in en rond kwetsbare natuur- en watergebieden, natuurherstel en ruimte voor vergunningverlening.

De Rijksaanpak en de Noord-Hollandse aanpak sluiten op elkaar aan. Het Rijk stelt landelijke doelen, wet- en regelgeving, financiële kaders en instrumenten vast. De provincie werkt binnen die kaders uit welke maatregelen, borging en monitoring per gebied nodig zijn en gebruikt daarbij gebiedskennis.

Het Rijk werkt in 2027 toe naar instructieregels voor zonering en verdere juridische borging. De Rijksregels en normen treden naar verwachting vanaf medio 2028 stapsgewijs in werking. Provincies kunnen uiterlijk op 1 januari 2028, binnen de Rijksvoorwaarden, gebiedseigen alternatieven voor de zoneringsaanpak uitwerken en onderbouwen.

6. Zonering en Rijksinstructieregels

Het Rijk werkt aan instructieregels voor zonering rond kwetsbare Natura 2000-gebieden. Deze zonering moet stikstofvermindering en natuurherstel in en rond deze gebieden ondersteunen.

In het najaar van 2026 bespreekt het Rijk met de provincies de selectie van gebieden, de zonering, de instructieregels en de voorwaarden voor gebiedseigen maatwerk. Noord-Holland brengt daarbij gebiedskennis, bestaande gebiedsprocessen en afspraken met partners in. Het Rijk werkt vervolgens in 2027 de begrenzing van de zones, de inhoud en juridische doorwerking van de regels verder uit. De Rijksregels en normen treden naar verwachting vanaf medio 2028 stapsgewijs in werking.

De provincie zet in op ruimte voor gebiedseigen oplossingen. Een alternatief voor de Rijkszonering moet aantoonbaar ten minste een gelijkwaardig resultaat opleveren voor natuurherstel en stikstofvermindering.

De provincie Noord-Holland heeft eigen beleid voor een gebiedsgerichte benadering rond stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden. De provincie onderscheidt daarbij stikstofzones en overgangszones. De stikstofzones van in beginsel 250 meter richten zich op maatregelen die rechtstreeks bijdragen aan minder stikstofdepositie op kwetsbare natuur. De overgangszones liggen binnen 500 meter rond stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden. In deze zones staan de overgang tussen natuur en landbouw centraal, met aandacht voor onder meer agrarisch natuurbeheer, emissiearme bedrijfsvoering, hydrologische maatregelen en groenblauwe dooradering.

De overgangszone van de provincie is geen planologisch of dwingend instrument. Zij geeft richting aan de gezamenlijke gebiedsaanpak. De provincie werkt de inzet per gebied verder uit met grondeigenaren, gebiedspartners en overheden.

7. Rollen van overheden en omgevingsdiensten

Het Rijk stelt de landelijke doelen, wet- en regelgeving en financiële kaders vast. Het Rijk werkt onder meer aan emissiereductiedoelen, een maatregelenprogramma, instructieregels voor zonering en de rekenkundige ondergrens.

De provincie voert regie op de Noord-Hollandse aanpak. De provincie werkt per Natura 2000-gebied de benodigde maatregelen, juridische borging en monitoring uit. Ook beoordeelt de provincie aanvragen voor een natuurvergunning.

Gemeenten brengen kennis in over lokale opgaven, ruimtelijke plannen, ontwikkellocaties en gebiedsprocessen. Zij maken binnen hun taken en bevoegdheden ruimtelijke afwegingen en voeren taken uit onder de Omgevingswet. De provincie betrekt gemeenten daarom bij de verdere uitwerking van de gebiedsgerichte aanpak.
Bij de vaststelling van een omgevingsplan waarin stikstofreducerende maatregelen worden ingezet, geldt voor de gemeenteraad een vergewisplicht. De gemeenteraad moet nagaan of uit openbaar beschikbare informatie van de provincie of het Rijk aanwijzingen volgen dat deze maatregelen nodig

zijn om te voldoen aan verplichtingen voor natuurbehoud en natuurherstel. De gemeenteraad hoeft daarvoor niet zelf de volledige additionaliteitsbeoordeling uit te voeren die de provincie of het Rijk per Natura 2000-gebied opstelt.

Omgevingsdiensten adviseren gemeenten en de provincie over vergunningverlening, toezicht en handhaving. De Omgevingsdienst Noord-Holland Noord beoordeelt aanvragen voor natuurvergunningen namens de provincie.

8. Planning op hoofdlijnen

Najaar 2026
De provincie bespreekt de stikstofaanpak met Noord-Hollandse gemeenten. Op 27 november 2026 vindt een bestuurlijke bijeenkomst plaats. Daar bespreken gemeenten en provincie de stand van de aanpak, de gevolgen voor gemeentelijke opgaven en de gewenste samenwerking in de volgende fase.
De provincie bespreekt met het Rijk de selectie van gebieden, de zonering, de instructieregels en de voorwaarden voor gebiedseigen maatwerk en brengt daar de Noord-Hollandse gebiedskennis en afspraken met partners in.

Begin 2027
De provincie werkt de gebiedsanalyses, maatregelen, monitoring en juridische borging verder uit. Dit leidt in februari 2027 tot een ontwerp van het Programma Natuurherstel en Stikstofvermindering.

2027
Het Rijk werkt toe naar instructieregels voor zonering en verdere juridische borging. De provincie werkt het ontwerp-programma verder uit en betrekt gemeenten en gebiedspartners bij de lokale toepassing, fasering en uitvoering. Wij werken toe naar vaststelling van het definitieve programma vóór het zomerreces van 2027, afhankelijk van de voortgang van de landelijke uitwerking en de gebiedsgerichte onderbouwing.

Uiterlijk vierde kwartaal 2027
Het kabinet wil de rekenkundige ondergrens invoeren, mits aan de voorwaarden voor een juridisch houdbare invoering is voldaan.